

Naj bi te kratke črtice opomnile tudi naše gospodarje po Slovenskem, da obračajo na seme prav veliko skrb; pomnožili si bodo pridelek in zboljšali ga bodo prav zdatno.

Šolske stvari.

Dajte tudi učiteljem ljudskih šol, kar jim gré!

S Kamne gorice. — Veliko se je že govorilo, kako važne so učilnice, ker so podloga prihodnje izobraženosti vsacemu narodu. A ne samo mestne normalke, realke in gimnazije, ampak tudi dobre učilnice na kmetih so zlasti nam Slovencem zeló potrebne; na eno stran so celó še važnejše od normalk, realk itd., saj narodovo deblo nam je izobraževati, ako hočemo, da napredujemo v omiki; narod se pa ne more izobraževati, ako nima učilnic ali če so mu učilnice tako osnovane, da zaželenega sadú nikakor ne morejo obrodit. Da pa bodo ljudske učilnice v resnici to, kar bi imele biti, zato je najprva in silna potreba, da v njih mladino podučujejo zares pripravní možje, kateri morajo biti preskrbljeni z vsem, česar potrebujejo v svoje življenje, da se s veseljem in brez skrbi za vsakdanji kruh pečajo z podukom, za ktereга se morajo vedno izobraževati, celó še potem, ko so že potrjeni za službo, ker dandanes vsaka tudi najmanjša znanost napreduje in napredovati mora; kjer ni napredka, ondi je rakova pot. Dandanes mora učitelj biti sadjerejec, murbo-rejec, bčelar in Bog si vedi kaj vse — za 60—70 soldov plače na dan! — Ker so tedaj učitelji zeló potrebni in njih poklic zeló težaven, kako pa se strinja njihova plača z njihovimi dolžnostmi? Učitelji ljudskih učilnic dobivajo navadno po 150, 200 do 250 gold. letne plače! Ali si more od teh dohodkov le količkaj odtrgati, da bi si preskrbel hrane za svojo duševno omiko? Govori se lahko, kako naj si učitelj prizadeva, da se vedno bolj in bolj izobražuje, kako naj si v ta namen to ali uno knjigo, ta ali uni časopis itd. omeni. Ker mora skrbeti za najpotrebnišo vsakdanjo hrano, boriti se z revščino in pomanjkanjem, zato se pač malo tega mora od njega tirjati. Po več krajih si mora učitelj borno svoje plačilce sam od hiše do hiše pobirati, zraven pa še veliko bridkega požirati. Pa tudi tam, kjer župani učiteljsko plačo pobirajo, mora učitelj večkrat dolgo čakati na trdo zasluženó plačilce. Al ne misli, dragi bralec, da so povsod župani krivi, ako učitelj o pravem času plače ne prejme, temveč se še le nekteri zeló trudijo, da preskrbijo učitelju plačo. Zeló neprijetno je učitelju pa tudi županu v takih krajih denarja pobirati, kjer ljudje sami le živé od pičlega zaslužka in si morajo vsak grižljež drago kupiti. Pri nas si ljudje s tem kruh služijo, da pridno kujejo in žeblje izdelujejo; al žalibog! dober in močan delavec mora biti, kdor si od treh zjutraj do sedmih zvečer prisluži 30 do 40 soldov. Zavoljo slabega zaslužka, je blizo 40 možkih svojo domovino zapustilo, ki so šli po svetu si živeža iskat. Ljudje so dobri, bi tudi prav radi učitelja na tanko in obilno plačevali; al kaj pomaga, ker je zaslužek slab in vedno, le vedno denarja primanjkuje! — Po nekterih krajih se mora učitelj, če hoče živeti, pečati z najnižimi stranskimi opravili. Ni dolgo, kar sem slišal človeka, ki je zabavljivo rekel: „Unser Herr Schulmeister hat eine ganze Menge Titel, nämlich: Schullehrer, Organist, Messner, Todtenbeschauer, Viehbeschauer etc.“ (to je: naš učitelj ima celo kopo naslovov; on se imenuje učitelj, orglar, cerkovnik, ogleda mrtvih, živinogled itd.) To so zares „častni titelní“ za učitelje. Spoštovali bi ljudje učitelja, ako ne bi opravljal toliko stranskih služeb; tedaj je najprvo treba, da

se učitelju poboljša njegovo življenje, da bi živel lože in samostalneje; potem se bode tega stanú z veseljem lotilo mnogo bistrournih mož, in to bode jako pomagalo, da se povzdignejo učilnice. Po nekterih deželah se je že jako začela buditi skrb za učilnice in učitelje; naj bi tudi našim napočila zarja bolj prihodnosti. Žalibog, da država naša veliko bolj skrbi za svoje uradnike in vojake, kakor za tiste možé, ki državi odgajajo uradnike in vojake! Koliko let že trkajo učitelji ljudskih šol na vrata oblastnij, ki imajo šole v svojih rokah — al ne odpró se jim! Že pri starodavnih Rimcih je bil pregovor, da „revež je ta, kdor se z učiteljstvom pečá“ (quem dii oderunt, magistrum fecerunt) — tisoč in tisoč let je preteklo že od tega časa, ko so se prvi-krat čule te grenke besede — al še dandanes so učitelji v istem revnem stanú!

Naj bi zastopniki naroda ne odlašali dalje ozirati se na — uboštvo ljudskih učiteljev!

J. S. Podilovčan.

Národne stvari.

Slovenski tabori.

Iz Haloz. — Žalostno je to, da Slovenci moramo trošiti prekoredno dosti zatega časa in mnogo najspobnejših dušnih močí na to, da rešimo narodni jezik in narodnost, da stopimo v naravne pravice, ktere so prirojene vsakemu narodu, ter se razumvevajo same po sebi. Naša neprenehana borba donaša čipel uspeh kljubu temu, da se za sprevod še dajejo zakoni nam nekoliko prijazni, podpisani tudi od cesarja, ker to, kar stoji na papirji, ne stopa v djanski život. Te zapreke poskusimo odriniti s tem, da združeni z narodom glasno zahtevamo svoje pravice v taborih,*) to je, v velikih narodnih shodih pod milim nebom; ondi naj se razložno razkladajo pravice, ktere nas idejo, ktere terjamo in moramo imeti, da ohranimo svoj bitek. Cvet slovenskega razumištva na spodnjem Štirskem se je pogovoril dne 7. malega srpna, da se v vseh slovenskih taborih, razve krajnih potrebosti, te-le točke denejo na razgovor, skončavajo, in skončane pošljejo dotični oblasti za daljno obravnavo:

1. zahtevaj se „slovenska skupina“, to je, zedinjeno Slovensko z národno upravo;

2. naj se uradnikom na Slovenskem neodlagoma določi dôba, do ktere morajo znati slovenščino v besedi in pismu;

3. ljudske učilnice naj bodo čisto slovenske, v srednjih učilnicah bodi učni jezik slovenski, nemški jezik ostani prepisani predmet; vseučilišče jugoslovansko v Zagrebu, stroške nositi razmerno je dolžno Kranjsko, Koroško, slov. Štirsko in Primorje;

4. cerkvena vlada naj uraduje v slovenskem jeziku, v bogoslovnici predmeti imajoči dosle nemški učni jezik naj dobodo slovenski.

Za slovensko Štirsko posebi:

- a) naj se napravi gospodarska učilnica z učnim jezikom slovenskim na stroške deželne blagajnice, a vinarska učilnica ravnokar se rodeča imaj učni jezik slovenski;
- b) naj se brže bolj napravijo na slov. Štirskem podružnice ljubljanskega gospodarskega društva;
- c) naj se daja od letnine odmerjene nemškim zavodom koristečim dosle samo Nemcem a cureče na

*) Beseda tabor se krasno prilega narodu zbranemu ter združeno in skupno se borečemu zoper tujenje. Dopisnik.